

TUNTOSARVI

Nro 18 1987

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
Ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 18/1987
13. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90) 77041/227

SISÄLLYS

Sairaalassa oleskelusta	1
Johtokunnan sivut	4
Kuurosokeiden Tuki ry:n vuosikokous	7
Kuurosokeat muissa maissa	8
Vapun viettoa	10
Ajankohtaista	14
Ilmoitukset	15
Nimipäiväänsä viettävät	16

TUNTOSARVI

1.5.1987

Sairaalassa oleskelusta

Kuurosokean ei ole aina kovin helppoa olla sairaalassa. Voi syntyä monia ongelmia. Olen itse kokenut vaikeuksia mutta myös onnistunut ratkaisemaan osan niistä. Olen huomannut, että tarvitaan paljon enemmän tietoa kuurosokeudesta sairaaloissa. Henkilökunta ihmettelee usein, kuinka he käyttäytyisivät meitä kohtaan.

Tässä tulkit voisivat olla suureksi avuksi. Tuntuu turvallisemmalta, kun olisi tulkki saatavilla sairaalassa, ei vain joskus jossain erityisessä tilaisuudessa. Useat väärinkäsitykset voisivat ratketa. Tulkki vois myös seurata mukana kävelyille, ostamaan jotaki ym. Ehkä lukea kirjeitä ja auttaa kirjoittamaan ystäville ja sukulaisille. Henkilökunnalla ei koskaan ole aikaa sellaiseen.

Sairaalassa joutuu helposti eristetyksi. Minä koin itseeni vangiksi, joka on sellissä, kun olin ensimmäistä kertaa sairaalassa kuurosokeana. Minulla oli silloin oma huone, niin että istuin siellä yksin pitkiä aikoja päivällä ja en päässyt mihinkään. En voinut puhua kenenkään kanssa. Se oli kauheaa. Tuntui siltä, että joku tuli vain joskus heittämään ruokaa minulle. En huomannut kun joku tuli huoneeseen tai kun oli lääkärintierros. Se oli epämiellyttävää. Ikävöin ulos, mutt

kenelläkään ei ollut aikaa saattaa minua ulos hetkek-sikään.

Olen diabeetikko ja joudun sairaalaan silloin tällöin. Nyt on alkanut mennä paremmin ja viimeiset kerrat ovat menneet jo oikein hyvin. Henkilökunta on tottunut minuun ja olemme pystyneet keskustelemaan toistemme kanssa. Olen opettanut heitä kirjoittamaan käteeni, ja yhteys lääkäriin ja muuhun henkilökuntaan on tullut hyväksi. Itsetuntoani on lisännyt että olen voinut puhua kaikkien kanssa. Heidän mielestään on ollut hauskaa, että olen voinut ymmärtää heitä ovat tulleet mielellään keskustelemaan kanssani. On tärkeää ettei tule käsitellyksi kuin jokin tavara, vaan niin kuin ihminen.

Viime aikoina on sairaalassa ollut sairaalaemäntä ja se on merkinnyt minulle paljon. Hän on tullut mukaani ulos kävelyille, ostoksille ym, ja pitänyt minulle seuraa. Hän palveli minua kaikilla tavoilla ja niin meistä tuli hyviä ystäviä ja kirjoittelimme toisillemme kirjeitä. Meillä oli niin mukavaa yhdessä, että sairaalassa olo ei ollut ollenkaan ikävää eikä tuntunut pitkältä.

Joitakin käytännöllisiä asioita järjestettiin myös sairaalassa. Asuin pienessä huoneessa kahden muun potilaan kanssa. Vessaan ja suihkuun oli vähän matkaa, mutta ovet merkittiin pistekirjoituksella ja niin minä löysin oikean oven helposti. Sitähän haluaa selviytyä itse niin paljon kuin mahdollista. Vaikeinta oli se, että kaikki ovet avautuivat ulospäin ja että käytävillä oli vaunuja, sänkyjä ja pyörätuoleja niin, että piti olla varovainen. kepin avulla se sujui melko hyvin.

Viime kerralla sairaalassa ollessani tapahtui sellaista jota olen ajatellut paljon. Minulla oli mukana melko paljon rahaa, sillä en tiennyt pitääkö minun ajaa taksilla kotiin tai ostaa jotakin. Laukku riippui kaapistani sänkyäni lähellä. Käytin vain vähän rahaa. En laskenut niitä välillä. Kun pääsin ulos sairaalasta sain kirjekuoren jossa oli 500 kruunua. Lääkäri antoi sen minulle. Ihmettelin, mitä rahoja ne olivat. Silloin hän sanoi, että heillä on tapana ottaa potilaiden rahat talteen siksi aikaa kun he ovat sairaalassa. Mutta kukaan ei ollut sanonut minulle siitä mitään. Minähän olisin voinut tarvita rahaa ja ihmetellä, kuka ne on ottanut. Tuntui ewpämukavalta, että joku oli mennyt laukulleni ja ottanut rahat. Minusta se oli väärin. Mitä mieltä te olette? Onko teillä samanlaisia kokemuksia?

Tulkista olisi paljon hyötyä sairaalassa mielestäni. Oletteko samaa mieltä? Olisi hauska kuulla miten te olette kokeneet tällaiset asiat.

Toimituksen huomautus:

Tämä edellä oleva artikkeli on käännetty Ruotsin kuurossokeiden lehdestä. Sen on kirjoittanut Kerstin Ardell. Mikäli Tuntosarven lukijoilla on kokemuksia sairaalaoleskelusta, niistä voisi keskustella lehden palstoilla.

Johtokunnan sivut

Johtokunta kokoontui 21.4.1987 Näkövammaisten Keskusliitossa Helsingissä.

Johtokunnan sihteeri toimikaudeksi 1987

Johtokunnan sihteeriksi valittiin toimikaudeksi 1987 edelleen Kaija Salekari.

Vaikeavammaistoimikunnan mietintö on valmistunut

Mietintö luovutetaan sosiaali- ja terveysministeriölle 29.4.1987. Sen jälkeen mietintö on vapaasti saatavissa.

Toiminnanjohtajan terveiset Neuvostoliiton matkalta

Matkan aikana Suomen edustajat tutustuivat kuurosokeiden palveluihin ja kuntoutukseen Moskovassa ja Leningradissa. Matkasta laaditaan kirjallinen raportti.

Pohjoismainen kokous Ruotsissa 3.-4.4.

Puheenjohtaja Pirkko Virtanen selosti kokousta, joka käsitteli tulkkien koulutusta. Kokous laati myös kirjelmän, missä kuurosokeille esitetään mahdollisuutta osallistua yhteispohjoismaiseen koulutukseen Tanskassa. Kirjelmä on lähetetty Pohjoismaiselle Ministerineuvostolle.

Näkövammaisten Keskusliiton liittovaltuuston kokous 10.4. ja järjestöpäivät 11.4.

Puheenjohtaja Pirkko Virtanen kertoi johtokunnalle, että järjestöpäivillä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja tekivät esityksen, että näkövammaisten toimitilat varustetaan induktiosilmukoilla ym. kuurosokeiden apuvälineillä.

Yhdistyksen uudet toimistotilat

Toimitusjohtaja Pentti Lappalainen kertoi, että yhdistyksen uudet toimistotilat valmistuvat odotettua myöhemmin. Syynä ovat viranomaisten vaatimat lisäykset ilmastointijärjestelmään.

Työvaliokunta toimintakaudeksi 1987

Työvaliokunnan toimintakaudeksi 1987 valittiin edelleen: Martti Avila, puheenjohtaja, Pentti Lappalainen, Kaija Salekari, Terhi Pikkujämsä, sihteeri. Varajäseniä työvaliokuntaan ei valittu.

Kuopion aluesihteeri

Risto Mannisen virkavapaus jatkuu 1.8.1987-31. 7. 1988. Sijaisena jatkaa Olavi Hartikainen.

Uusi aluesihteerin toimi

Uusi aluesihteerin toimi perustetaan elokuussa 1987. Sijoituspaikkaa harkitaan vielä. Johtokunta palaa asiaan seuraavassa kokouksessaan.

Yksityisten terapialasten kuntoutus Lasten keskuksessa

Lasten keskuksen toimitiloja käytetään yksityisten terapialasten kuntouttamiseen vuoden 1987 aikana. Terapiaa annetaan varsinaisen työajan ulkopuolella niin, ettei keskuksen toiminta siitä häiriinny.

Uudet yhdistyksen jäsenet

Aarne Ahonen, Juuka ja Elvi Turunen, Lieksa.

Pohjoismainen kuurosokeiden konferenssi Norjassa 14.-17.9.1987

Johtokunta valitsi yhdistyksen edustajiksi: Pirkko Virtanen, Marja-Leena Avila sekä kolme (3) henkilöä, jotka toimivat samalla tulkkeina. Toimihenkilöt valitaan myöhemmin.

Norjan kuurosokeiden yhdistyksen kutsu kesäleirille 1.-5.6.1987

Kesäleirille ei lähetetä virallista edustusta.

Ruotsin kuurosokeiden yhdistyksen kutsu vuosikokoukseen 27.-31.5.1987

Paikka: Linköping, Ruotsi. Suomesta ei lähde virallista edustusta vuosikokoukseen.

Tanskan kuurojen yhdistys täyttää 25 vuotta

Tanskan kuurojen yhdistyksen 25-vuotisjuhlat ovat 22.6.1987. Juhliin on saatu suullinen kutsu. Virallista edustusta ei lähetetä vaan onnittelemme heitä sähköllä.

Kuurosokeiden Tuki ry:n vuosikokous

Kuurosokeiden Tuki ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 20.3.1987 klo 17.00 Näkövammaisten Keskusliitossa, Mäkelänkatu 50, Helsingissä.

Lailiseksi ja päätösvaltaiseksi todetun kokouksen puheenjohtajana toimi Väinö Ahvenainen ja sihteerin Anu Erkkilä.

Yhdistyksen toimintakertomus vuodelta 1987 hyväksyttiin muutoksitta, samoin hyväksyttiin yhdistyksen tilit ja tilinpäätös vuodelta 1986, joiden osalta johtokunnalle ja toimihenkilöille myönnettiin vastuuvapaus.

Toimintasuunnitelma vuodelle 1987 sekä tulo- ja menoarvio hyväksyttiin.

Jäsenmaksu vuodelle 1987 vahvistettiin: 30 mk henkilö, 40 mk/perhekohtainen, 250 mk/ainaisjäsenmaksu, 500 mk/liikelaitokset.

Vuosikokouksen valitsema johtokunta vuodelle 1987: Dagi Ahvenainen, puheenjohtaja, Kaija Salekari, varapuheenjohtaja, Anu Erkkilä, sihteeri, Pia Pakarinen, Terhi Pikkujämsä, Sirpa Sjöman, Airi Ärilä.

Rahastonhoitaja Tuija Pirhonen.

Tilintarkastajat Inga Evävaara varalla Lea Hyvärinen, Anneli Morero varalla Sirkka Saarinen.

Yhdistys jakoi avustuksi vuoden 1986 aikana yhteensä 21.152,80 mk. Jäsenmäärä oli 31.12.1986 10 henkilöä.

Yhdistykselle esitettävät osoitteella:

Kuurosokeiden Tuki ry.
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. 90/7704353/Dagi Ahvenainen
7704354/Kaija Salekari

Kuurosokeat muissa maissa

Tanska:

Teksti-TV kuurosokean avuksi

Tanskan kuurosokeat saavat päivän uutiset nyt Teksti-TV:stä. He vastaanottavat kaikki Teksti-TV:n lähetykset myös pistekirjoituksena.

Palvelun tarjoaa Kuurosokeiden Koti lähellä Kööpenhaminaa. Teksti-TV on suunniteltu niin, että siihen voidaan liittää pistekirjoitin. Uutiset painetaan ja postitetaan joka päivä. Vastaanottaja saa ne jo seuraavana aamuna.

Ruotsi:

Raportti kuurosokeiden olosuhteista

Tutkimuksen aikana seurattiin seitsemän kuurosokean elämää yhden viikon aikana, yhteensä 24 tuntia. Sen tarkoituksena oli selvittää, millaista kuurosokean elämä todella on, mitkä tekniset apuvälineet ja laitteet sopivat heille, miten he saavat informaatiota ja millainen on heidän kuntoutusohjelmansa. Kuurosokeiden henkilöiden haastattelut täydensivät tutkimusta. Lokakuussa 1986 pidettiin konferenssi, joka pohjautui tälle raportille. Raportin ansiosta tutkimuksia tullaan jatkamaan.

Englanti:

Kuurosokea oppii vesihiihtoa

Kuurosokea Graham Hicks vietti kahdeksan ihanaa viikkoa Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Vierailunsa ai-

kana 25-vuotias Graham oppi vesihiihtoa. Nyt hän toivoi, että voi esittää uutta urheilulajia toisille englantilaisille kuurosokeille.

Ranska:

Presidentti Mitterand vastaanotti kuurosokeiden edustajan vuoden 1986 alussa

Yksi keskustelun aiheista oli merkkikielen asema Ranskassa. Kuurosokeat toivoivat, että merkkikielen syrjintä tehdään lainvastaiseksi.

USA:

Robotti puhuu käsimerkein

Robotti on keksitty Stanfordin yliopistossa. Se puhuu kaksi sanaa minuutissa. Käskyt siirtyvät robotin sormiin sähköisesti. Robotilla on neljä sormea ja peukalo. Kuurosokea henkilö pitää robottia kädestä ja lukee, mitä se sanoo. Robotti ymmärtää kaiken, mitä sen tietokoneeseen on syötetty, mm. vieraita kieliä ja puhelinviestejä.

Robotti keksittiin vaihtoehdoksi TeleBraille-laitteelle, joka muuttaa sähköiset viestit braille-pisteiksi. Kuurosokean on vaikea oppia sen käyttöä.

Robotin käyttö oppii lukemaan jo kymmenen minuutin harjoittelun jälkeen.

Robottia on testattu Helen Keller Instituutissa Kaliforniassa, Amerikassa.

Japani:**Robotti-koira sokealle**

Robotti-koiran nimi on Meldog. Koiralla on pyörät jal-
kojen paikalla. Sen muistina on tietokone, joka lukee
karttaa. Koiraa ohjataan laitteella, joka on kytketty tie-
tokoneeseen. Matkareitti syötetään tietokoneen muis-
tiin. Meldog lähettää signaaleja eli merkkejä, joilla se
tunnistaa ympäristön. Robotti pysähtyy, jos sen tiellä
on este. Sen kulkunopeutta voidaan säädellä.

informaatio on tieto

robotti on kone, joka tekee helppoja tehtäviä. Robotti
toimii tietokoneen avulla.

Vapun viettoa

»Vappu on suuri paraatipäivä, jolloin liikkeellä on
kaikki elämän värit.»

Näin kirjoitti Suomen Kuvalehti 1921. Vappu on yhä
iloinen päivä. Pitkiä, värillisiä paperinauhoja eli ser-
pentiinejä heitellään ilmaan. Ne valuvat kiehkuroina
kattolampusta ja ikkunaverhoista. Ilmapallojen myyjät
seisovat katujen kulmissa, satoi tai paistoi.

Vappu on ylioppilaiden juhla. Valkeita hattuja näkyy
kuin valkovuokkoja metsän rinteellä. Vappu on myös
työläisten päivä. Heidän kulkueensa marssivat kaduil-
la ja liput liehuvat. Perheet ovat vappuna mielellään

yhdessä. Jotkut menevät kesämökille, toiset lähtevät
pienelle kävelyllä kaupungille, jos ilma on kaunis.

Vappu entisinä aikoina

Vapuksi on aina toivottu lämmintä säätä ja etelätuulta.
Satakunnassa paloivat vapputulet pelloilla ja Länsi-
Suomessa lehmät ja lampaat päästettiin laitumelle
vaikka maassa olisi ollut vielä lunta. Kurikassa toivot-
tiin, että maitoa saadaan paljon. Siksi naiset ripustiva
tiukuja hameidensa helmoihin ja pukivat päälleen mitä
ikinä kummallista löysivät. Myös miehillä oli suuri tiu-
ku. Näin juostiin meluten ympäri kyliä. Jos kelloa e-
ollut, otettiin vesiämpäri. Sitten hiivittiin piiloon nurkar-
taakse. Sieltä sai kellon kantaja vetisen tervehdyksen

Vappu oli myös valehtelijoiden päivä. Puolangalla
santottiin: »Se käy vapunpäivän valeesta.»

Maaseudun pappiloissa tuksui ennenvanhaan kahv-
ja sima. Kaikki seurakuntalaiset olivat tervetulleita
kutsuihin. Vappu oli papille tärkeää aikaa. Silloin alkoi
hänen työ- ja palkkavuotensa. Vappu oli myös paperi-
muuttopäivä.

Ylioppilasvappu

Vapunviettoon olemme saaneet mallia Etelä-Ruotsis-
ta. Siellä ylioppilaat söivät ja joivat paljon vappuna
Näin he saivat voimia kesää varten.

Nuoret miehet kiersivät talosta taloon laulamassa
Kevätjuhlissa oli soittoa, puheita ja punssimaljoja
Vasta raittiusliike 1800-luvulla Suomessa sai aikaan
että punssimaljat korvattiin simalla.

Simassa suin

Siman juonti on vapun ehkä tärkein asia. »Vappu ilman simaa on kuin juhannus ilman kokkoa ja joulu ilman kuusta», sanoo mainos vuodelta 1978. Eikä turhaan. Neljä suomalaista viidestä juo kotona tehtyä simaa toukokuun ensimmäisenä päivänä.

Simaa myytiin jo viime vuosisadalla kaupunkien kioskeissa ja ravintoloissa. Tippaleivät olivat sen sopivia kumppaneita. Jos ne olivat liian kalliita tai »hie-nojs», ostettiin kanelikorppuja ja munkkeja.

Vappuna sirkus tuli kaupunkiin, ravintolat avasivat ovensa ja ulkona pidettiin konsertteja.

Ylioppilaat koristivat autonsa kukkasin ja ajelivat ympäri kaupunkia, heittelivät serpentiinejä ja lauloivat tervehdyksiä. Myös tavallinen »kadun mies» heitteli serpentiinejä ja koristi rintataskunsa paperikukalla. Niitä myi Maitopisarayhdistys hyväntekeväisyyttä varten. Vappuhuiska ja ilmapallot kuuluivat asiaan. Ilmapallo tuli suosituksi 1920-luvulla.

Ylioppilasvapun iloinen tunnelma muuttui vapun ihanteeksi. Hauskoja tapoja levitti lehdistö kirjoituksiin.

Työväen vappu

Työväenkulkueet ja poliittiset juhlat ovat kuuluneet Suomen vappuun jo 1900-luvun alusta asti. Tapa tulee alunperin Amerikasta. Siellä toukokuun ensimmäisenä päivänä uusittiin työsopimus ja vaihdettiin työpaikkaa. Amerikassa oli vappuna 1886 suuria mielenosoituksia kahdeksan tunnin työpäivän puolesta. Pa-

riisissa vuonna 1889 määrättiin toukokuun ensimmäinen päivä työläisten mielenosoituspäiväksi.

Viimeisin vappua koskeva muutos Suomessa tapahtui 25.5.1978. Silloin tämä kevätjuhla liitettiin virallisten liputuspäivien joukkoon. Nyt puhutaan vappusta »suomalaisen työn päivänä». Osa suomalaisista ei hyväksy työläisvappua. Toisaalta ylioppilasvappukaan ei ole kaikille mieluinen. Mutta kevään tulo on asia, josta kaikki voivat iloita.

»Helmeilevässä simassa juomme saapuvan kesän maljan.»

Lähteet: Juhlakirja, suomalaiset merkkipäivät; Kalevalaseuran vuosikirja 59/1979; Kustaa Viikuna Vuotuinen ajantieto, Otava 1973.

paraati on ihmiset marssivat yhdessä

tiuku on kilisevä pieni kello

punssi on alkoholijuoma

konsertti on monta ihmistä soittaa yhdessä eri soittimia

helmeilevä on juoma, jossa on paljon kuplia

kulkue on jono

AJANKOHTAISTA

HYKS on laajentanut kuulovammaisten kuntoutuspalveluja

HYKS:n korva-, nenä- ja kurkkutautien klinikka on laajentanut kuulokeskustaan. Entisiä vuodeosaston tiloja on varattu vaikeasti vammaisten lasten ja nuorten kuntoutukseen. Kymmenkunta uutta virkaa on myös perustettu. Nyt HYKS voi antaa kuulovammaisille palveluita, joista ennen huolehtivat järjestöt, etenkin Kuulonhuoltoliitto.

Uusissa tiloissa voidaan tehdä kuulotutkimuksia, sovittaa kuulokojeita ja antaa puheterapiaa, huulioluvun opetusta ja psykologista apua. Myös sopeutumisvalmennuskursseja järjestetään kuulovammaisille lapsille ja heidän vanhemmilleen.

Kuulokojeen sovittaminen on vaativaa. Kojetyyppejä on 175. Niistä on löydettävä sopivin. Epämukava laite poimii liikaa ympäristön hälyääniä ja jää käyttämättä. Siksi sovituskertoja on aluksi useita. Myöhemmin tarkistuskäyntejä on pari kertaa vuodessa.

HYKS:n kuulokeskukseen tehdään vuosittain noin 30.000 käyntiä. Noin 1500 saa kuulokojeen. Potilaille ne ovat maksuttomia.

Kuuroille korvaproteesi

Kaikkia ei tavallinen kuulolaite auta. HYKS on tehnyt kokeiluluonteisesti leikkauksen kymmenelle täysin kuurolle aikuiselle. Leikkaus auttaa kuulemaan ympäristön ääniä. Leikkauksessa ärsytetään kuulohermoja sähköisesti. Sen jälkeen ääniä voi vastaanottaa ns. sisäkorvaproteesin avulla. Tämä taas auttaa huulioluvun seuraamista.

Dosentti Jauhiainen toivoi, että menetelmä saataisiin pian myös synnynnäisesti kuurojen lasten hoitoon. Se auttaisi heitä ennenkaikkea puheen oppimisessa.

Ilmoitukset

Tervetuloa 60-vuotis syntymäpäiväkahville

lauantaina 9.5. klo 12.00-17.00

Jyväskylän Kuurojen Yhdistys

Ilmarisenkatu 20

Eine Väisänen

Pirjo Rissanen ei ole toimistossaan 29.4.1987. Toimistopäivä on peruuntunut sairasloman vuoksi. Uusi aika on maanantaina 4.5.1987.

Helsingin Kuurosokeiden kerho tekee päivän retken Tampereen palvelutaloon 6.6.87. Bussimatka maksetaan kerhon varoista.

Ruokailun maksaa jokainen itse. Aterian hinta on 18 mk. Ilmoittautumiset retkelle 15.5. mennessä.

Puhelimet: Marja Heinonen 7543131 (myös iltaisin), Päivi Saaristo 491828, Dagi Ahvenainen 7704353.

Tarkempi aikataulu myöhemmin.

Näkövammaisten Keskusliitto ry. järjestää kuurosokeiden urheiluleirin 24.5.-29.5.1987 Suomen Urheilupuistolla Vierumäellä.

Osallistumismaksu on 250 mk. Matkoista korvataan 100 mk ylimenevä osa.

Jos tarvitset oman tulkin tai oppaan, sovi asiasta sosiaalitoimiston kanssa. Tulkin tai oppaan täysihoidonmaksu on 875 mk.

Tervetuloa leirille hoitamaan kuntoa liikkuen ja urheillen. Urheilupuistolla on siihen sinulla mahdollisuus. Likkuminen tuo mukanaan iloista mieltä. Kurssin vetäjänä toimii liikunnanohjaaja Jaakko Tiittanen Tampereelta.

Ilmoittautumiset 8.5.1987 mennessä Suomen Kuurosokeat ry:n toimistoon 90/7704353 tai tekstipuhelin 90/7704355.

Tällä viikolla nimipäivää viettävät:

Merja, Mirja ja Ilpo

Lämpöiset onnittelut teille jokaiselle!